

4. Dijk T. A. van. Ideology: A Multidisciplinary Approach. London; Thousand Oaks; New Delhi: SAGE Publications, 1998. 240 p.
5. Dijk T. A. van. Strategies of Discourse Comprehension. New York: Academic Press, 1983. 389 p.
6. Fairclough N. Media Discourse. London: Edward Arnold, 1995. 214 p.
7. Kapur S., Thorp F., Leach B. Khoriaty G. Democrats make a new offer to end the shutdown, but Republicans aren't buying it. NBC News. URL: <https://www.nbcnews.com/politics/congress/democrats-new-offer-end-shutdown-republicans-reject-healthcare-rcna242643> (дата звернення 7.11.2025)
8. Miller A. Schumer, Dems unveil alternative shutdown plan, ask for 1-year extension to Obamacare subsidies. Fox News. URL: <https://www.foxnews.com/politics/schumer-dems-unveil-alternative-shutdown-plan-ask-1-year-extension-obamacare-subsidies.amp> (дата звернення: 7.11.2025)
9. Ouachan A., Sadik M. M., El Heziti F. Ideology in Media Translation: Some Theoretical Perspectives. International Journal of Linguistics and Translation Studies. 2025. Vol. 6, Iss. 2. P. 16–25.
10. Phillips M. Russia drawing up plans to conduct nuclear tests after Trump announcement. Fox News. URL: <https://www.foxnews.com/politics/russia-drawing-up-plans-conduct-nuclear-tests-after-trump-announcement> (дата звернення 6.11.2025)

Барановська Вероніка

Науковий керівник – доц. Іванців Орислава

СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО СЛЕНГУ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ РОМАНУ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «THE CATCHER IN THE RYE»

На сучасному етапі розвитку українського культурного простору, який характеризується інтенсивним надходженням американської художньої продукції, питання якості перекладу соціолексики набуває критичної значущості. Американський сленг є ключовим лінгвістичним маркером, що забезпечує автентичність мовлення персонажів, їхню соціальну та психологічну ідентифікацію. Саме сленг формує неповторний голос оповідача, як це простежується у культовому романі Дж. Д. Селінджера «The Catcher in the Rye». Відтворення цього голосу українською мовою вимагає від перекладача вибору дієвих стратегій, які б зберегли стилістичну та емоційну насиченість оригіналу.

Мета цього дослідження полягає в аналізі перекладацьких стратегій, використаних при відтворенні американського сленгу в українських перекладах роману Дж. Д. Селінджера «The Catcher in the Rye», виконаних Софією Волковецькою та Олексою Логвиненком.

У роботі використано **метод порівняльно-описового аналізу**, який дозволив зіставити сленгові одиниці оригіналу з їхніми українськими відповідниками та виявити особливості перекладацьких рішень у кожному з перекладів. Крім того, застосовано **елементи контекстуального аналізу** для оцінки прагматичної адекватності перекладу, а також для визначення, якою мірою перекладачам вдалося зберегти стилістичну насиченість і комунікативну функцію сленгових елементів у цільовому тексті.

Сленг, за визначенням багатьох лінгвістів, є динамічним шаром лексики, що функціонує в неформальному спілкуванні і вирізняється експресивністю, інноваційністю та нестандартністю [5, с. 220; 11, с. 35]. На відміну від жаргону, сленг має ширше соціальне поширення і виконує насамперед ідентифікаційну та емоційно-експресивну функції. Американський сленг, як зазначає Р. Л. Чепмен [10, с. 32], вирізняється особливою динамікою,

що підтверджується лексикографічним моделюванням [1, с. 48], і часто є джерелом нових лексичних одиниць, які проникають у літературну мову.

Переклад сленгу є одним із найбільш складних завдань, оскільки вимагає врахування не лише семантики, а й соціокультурного контексту [4, с. 154]. У ході дослідження було виявлено, що перекладачі роману Дж. Д. Селінджера «*The Catcher in the Rye*» застосовували **комбінований підхід**, який поєднує кілька стратегій – еквівалентну заміну, нейтралізацію та часткову кальку. Такий підхід дозволяє відтворити як емоційне забарвлення, так і соціальну приналежність персонажів.

Так, **Софія Волковецька** у перекладі 1998 року часто поєднує **еквівалентну заміну з нейтралізацією**, аби зберегти природність мовлення. Наприклад, сленгове слово *swell* [9, с. 66] («чудовий, класний») перекладено як «**козирний**», [7, с. 27], тоді як **Олекса Логвиненко** у перекладі 2018 року обрав нейтральніше «**чудовий**», [8, с. 31]. В обох випадках перекладачі прагнуть передати позитивну емоційну оцінку, але рівень експресивності відрізняється.

Інший приклад – вираз *shot the bull* [9, с. 15] («балакати ні про що»), який Волковецька переклала як «**балачки точити**» 1998, [7, с. 43], тоді як Логвиненко – як «**молоти дурниці**» 2018, [8, с. 47]. Обидва варіанти зберігають розмовну інтонацію, але демонструють різний ступінь фамільярності, що свідчить про варіювання перекладацьких стратегій залежно від прагматичного контексту.

У цих прикладах можна простежити **комбінування стратегій**: перекладачі одночасно застосовують функціональну адаптацію, нейтралізацію та часткову стилістичну компенсацію для досягнення природності мовлення. Таким чином, переклад американського сленгу потребує гнучкості та творчого підходу, який враховує як мовну, так і культурну специфіку джерельного тексту.

Друга важлива стратегія – нейтралізація. Вона застосовується тоді, коли прямий сленговий відповідник в українській мові відсутній або його використання може порушити комунікативну норму цільового тексту. Нейтралізація передбачає заміну сленгової одиниці на стилістично нейтральний літературний відповідник [3, с. 57].

Наприклад, прикметник *crap* (нікчемний, поганий) у реченні “*That lousy movie was a load of crap*” [9, с. 35] у перекладі **Софії Волковецької** передано як «**дурнуватий фільм**» [7, с. 102], а в перекладі **Олекси Логвиненка** – як «**безглуздий фільм**» [8, с. 109]. У цьому випадку обидва перекладачі зберігають основне значення висловлювання, але знижують рівень емоційності та грубуватості, властивий оригінальному вислову. Такий підхід дозволяє адаптувати текст до норм українського літературного мовлення, хоча частково нівелює соціально-психологічну характеристику персонажа.

Ще одним прикладом нейтралізації є передача слова *hell* (емоційне підсилення у вислові “*What the hell are you doing?*”) [9, с. 4]. У перекладі Волковецької воно трансформується у «**Що ти робиш, власне?**» [7, с.25], тоді як Логвиненко зберігає легку експресивність, перекладаючи

як «**Що, чорт забирай, ти робиш?**» [8, с. 29]. Отже, нейтралізація може варіюватися від повного згладження до часткового збереження емоційного компоненту, залежно від індивідуальної перекладацької манери.

Третя стратегія – транскрипція або калькування з подальшим поясненням. Вона використовується для культурно-специфічних сленгових одиниць, які не мають точних відповідників в українській мові. У романі це трапляється рідко, проте слово *phony* [9, с. 12] («лицемір», «підробка»), що є ключовим лейтмотивом роману, заслуговує на особливу увагу. У перекладі Волковецької *phony* подано як «**липа**» [7, с. 34], тоді як Логвиненко використовує варіант «**фальшак**» [8, с. 64]. Обидва варіанти частково калькують значення, але водночас демонструють функціональну адаптацію – вони передають оцінний, зневажливий відтінок, притаманний молодіжному сленгу 1950-х років. Таким чином, обидва перекладачі комбінують калькування зі стилістичною компенсацією, що дозволяє зберегти соціальний підтекст оригіналу.

Культурологічна стратегія перекладу є необхідною при відтворенні одиниць, які відображають соціальні реалії американського способу життя. Вона враховує не лише мовні, а й культурно-психологічні чинники сприйняття.

Наприклад, текстовий фрагмент “*He’s a real hot-shot guy*” [9, с. 34] (у значенні «впевнений у собі, самовпевнений, пихатий хлопець») Волковецька відтворює як «**він справжній крутелик**» [7, с. 60], тоді як Логвиненко – як «**він з тих, що багато про себе думають**» [8, с. 62]. У першому випадку перекладачка використовує розмовний сучасний український вираз, що відображає молодіжну самовпевненість, тоді як другий варіант звучить нейтральніше. Це показує, як культурологічна стратегія допомагає адаптувати американську соціальну лексику до українського мовного середовища, зберігаючи при цьому культурний підтекст і характер героя.

Таким чином, культурологічна стратегія є не лише засобом відтворення лексичного значення, а й способом передачі культурного коду, який визначає світогляд, соціальні норми та цінності американського суспільства середини ХХ століття.

Аналіз зібраного матеріалу підтвердив складність та багатоаспектність проблеми перекладу американського сленгу в художньому дискурсі. Сленгові одиниці в романі Дж. Д. Селінджера «*The Catcher in the Rye*» виконують не лише комунікативну, а й соціокультурну функцію, відображаючи світогляд та мовну ідентичність американської молоді 1950-х років.

Порівняльний аналіз перекладів роману Дж. Д. Селінджера «*The Catcher in the Rye*», виконаних **Софією Волковецькою** та **Олексою Логвиненком**, показав, що відтворення сленгових елементів досягається переважно завдяки **еквівалентній заміні** та **комбінованому підходу**, який поєднує адаптацію, часткову кальку й стилістичну компенсацію. **Нейтралізація**, хоч і забезпечує зрозумілість та природність тексту для українського читача, часто призводить до втрати експресивності й зниження стилістичного навантаження оригіналу. Водночас

застосування **культурологічної стратегії** сприяє адекватній передачі соціальних та емоційних відтінків мовлення головного героя, наближаючи цільовий текст до автентичного культурного контексту.

Отже, ефективність перекладу сленгу значною мірою залежить від контексту, функціональної ролі одиниці та рівня культурної компетентності перекладача. Найоптимальнішим підходом виявляється гнучке комбінування стратегій, що дозволяє зберегти і семантичну, і прагматичну глибину сленгових одиниць у художньому тексті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко В. В. Лексикографічне моделювання американського сленгу: довідковий та дискурсивний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2018. 235 с.
2. Жлуктенко Ю. О. Англійська мова: Сленг: посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Вища школа, 2005. 340 с.
3. Жулавська О. О., Назаренко О. В. Переклад: теоретичні та практичні аспекти : навч. посібник. Суми: Сумський державний університет, 2017. 133 с.
4. Коломієць Л. Стратегії і тактики перекладу культурно маркованої лексики. Мовні і концептуальні картини світу. 2004. Вип. 9. С. 152–160.
5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2010. 712 с.
6. Левицький В. В. Проблема дефініції сленгу в сучасній лінгвістиці. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Іноземна філологія. 2019. Вип. 1(52). С. 104–109.
7. Селінджер Дж. Д. Над прірвою у житті / пер. С. Волковецької. Львів: Літопис, 1998.
8. Селінджер Дж. Д. Ловець у житті / пер. О. Логвиненка. Харків: КСД, 2018.
9. Salinger J. D. The Catcher in the Rye. Boston: Little, Brown and Company, 1951.
10. Chapman R. L. American Slang. New York: Harper & Row, 1986.
11. Partridge E. Slang Today and Yesterday. London: Routledge, 1933.

*Дорош Лідія
Науковий керівник – доц. Бабій Людмила*

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЦЕПТИВНИХ НАВИЧОК У СТАРШІЙ ШКОЛІ

У сучасному світі володіння англійською мовою стає необхідною компетенцією для навчання, професійної діяльності та особистісного розвитку. Одним із ключових компонентів ефективного оволодіння мовою є розвиток рецептивних навичок — читання (reading) та аудіювання (listening), які дозволяють учням сприймати та розуміти письмову та усну мову [2, с. 47].

Читання є основним способом отримання інформації з текстових джерел, а також важливою основою для розвитку словникового запасу, граматичної компетенції та аналітичного мислення. Учні, які володіють навичками ефективного читання, легше розуміють структуру тексту, виділяють головні ідеї та роблять висновки, що сприяє успішному засвоєнню навчального матеріалу [1, с. 32].

Аудіювання, у свою чергу, є невід'ємною складовою комунікативної компетенції. Воно дозволяє учням сприймати інформацію на слух, розуміти інтонаційні та смислові нюанси мовлення, а також реагувати на різноманітні ситуації у реальному спілкуванні [3, с. 15]. Без